

'ÇEVRECİ KAYNAK' MANİPÜLASYONU

Nükleer Enerji Sempozyumu (NÜKSEM 2007), 19- 20 Ekim 2007 tarihinde Mersin'de gerçekleştirildi. TMMOB İkinci Başkanı Hüseyin Yeşil, Türkiye'nin nükleerden enerji üretmeye ihtiyacı olmadığını belirtirken, 1970'lerden beri sürdürülen mücadele konusundaki kararlılığı bildirdi. Nükleer enerjinin diğer enerji kaynaklarıyla karşılaştırılarak çevreci gösterilmeye çalışılması "manipülasyon" olarak nitelendiren Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, Türkiye'nin enerji planını İtalyanların deyimiyle "Beyaz bir sinek gibi" diye nitelendirdi.

EMO Mersin Şubesi, Mersin Üniversitesi ve TÜBİTAK tarafından dü-

zenlenen, "NÜKSEM 2007", Mersin Üniversitesi Çiftlikköy Kampüsü'nde yapıldı. Açılış konuşmalarıyla başlayan sempozyum kapsamında biri çağrılı bildiri olmak üzere 22 bildiri sunumu gerçekleştirildi.

EMO Mersin Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Kamer Gülbeyaz, açılışta yaptığı konuşmada, Türkiye'deki arz ve talep değerlendirmelerinin ülke gerçeklerini yansıtmayan abartılı rakamlarla ifade edildiğine dikkat çekti. Ancak yakın döneme ilişkin gereken yatırımların yapılmaması nedeniyle sıkıntı oluştuğunu "Türkiye'de enerji sektöründe enerji yatırımı yetersizliği söz konusu. Yakın gelecekte arz güvenliği sıkıntısı yaşayacak ve enerjide

sıkıntılı günler kaçınılmaz olacak" sözleriyle anlatan Gülbeyaz, başta hidrolik kaynaklar olmak üzere, büyük-küçük ayrımı yapılmadan, yatırımların hızlandırılması gerektiğini kaydetti.

Enerjide dışa bağımlılığın gün geçtikçe arttığına işaret eden Gülbeyaz, "Doğalgaza yapılan yatırımlar nedeniyle dışa bağımlılık doruk noktasına ulaşmıştır. Nükleer santraller ise, enerji alanında dışa bağımlılığı azaltan bir çözüm olmayacak, tam tersine dışa bağımlılık daha da artacak" diye konuştu.

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Ulusaler, nükleer enerjinin diğer enerji kaynaklarıyla karşılaştırılarak çevreci olarak değerlendirilmesine ve atıklarının önemsenmemesini şu sözlerle eleştirdi:

"Nükleer enerjinin çevreci olduğu söyleniyor, ayrıca diğer enerji kaynaklarıyla karşılaştırma yapılarak bu yorum belirtiliyor. Böyle bir karşılaştırma tam bir manipölasyondur. Son derece de yanlış bir karşılaştırmadır, sakıncalıdır. Temelde ne kadar çevreci olduğu hiçbir zaman tartışılmıyor, atık sorunu masaya yatırılmıyor. Kömüre göre çevreci olduğu söyleniyor. Güvenlik konusunda da yanlış değerlendirmeler yapılıyor. 'Nükleer kazalarda ne kadar insan ölmüştür ki? Ama trafikte her gün şu kadar insan ölüyor, uçak düştüğünde şu kadar insan ölüyor, savaşlarda bu kadar insan ölüyor' deniliyor. Böyle bir karşılaştırma ne kadar gerçekçi? Öte yandan konuyla ilgili halk da bilgilendirilmiyor."

"Türkiye'nin Enerji Planı Beyaz Bir Sinek Gibi"

Enerjide yapılan tercihlerin bir ülke için büyük önem taşıdığını vurgulayan Ulusaler, Avrupa'da nükleer santrallerin doğuracağı problemlerin kısa sürede anlaşıldığını belirtirken, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelinmesi gerektiğini vurguladı. Ulusaler, içinde bulunulan yüzyılın fosil yakıtlardan, yenilenebilir enerji kaynaklarına "geçiş yüzyılı" olarak değerlendirildiğini ifade ederken, Türkiye'de yenilenebilir enerji kaynakları için teknolojik altyapı çalışmalarının tam anlamıyla oturmadığını söyledi. Kemal Ulusaler, "Türkiye'nin kağıt üzerinde de olsa bir enerji planı var. Ama bu plan ne kadar gerçekçi, o tartışılır. Hani, İtalyanların bir deyiimi vardır; olmayacak şeyler için, 'Beyaz bir sinek gibi' derler. Bu planı da aslında beyaz bir sinek gibi tanımlayabiliriz" diye konuştu. Ulusaler, enerji projeksiyonlarının 80'den itibaren "piyasalaştırma ve özelleştirmeye" dayandığını dikkat çekerken, "Bu entegrasyon Türkiye'yi arz güvenliği problemine getirdi. Piyasalaştırma ve özelleştirme gömleği Türkiye'nin sırtına oturmadı" saptamasını yaptı.

"Potansiyeller Resmi Evraklara Yansıtılmıyor"

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Ulusaler, enerjide potansiyel tespitleri konusunda kamuoyunun yanıltıldığını, Oda'nın 25 yıldır kaynak potansiyeli ve yenilenebilir kaynaklar konusunda uyarılarda bulunduğunu anımsatarak, şöyle konuştu:

"Hükümet 25 yıl önce rüzgar teknolojilerine önem verseydi, bugün hem dünya pazarlarında türbin üreten bir ülke olacaktık, hem de enerji sorununu ve istihdam sorununu belli oranda çözecektik. Eğer bu yapılabilsen, en azından bunun yarısı değerlendirilebilseydi, aynı Almanya'da olduğu gibi bugün 20 bin megavat gerçekleştirilmiş olsaydı, bugün 41 bin 500 megavatın az üzerinde kurulu gücümüzün en az yarısını rüzgardan zaten elde etmiş olacaktık."

Rüzgardaki duyarsızlığın jeotermal konusunda da yaşandığını Ulusaler şöyle aktardı:

"İzmir'in değişik yerlerinde ve Balçova'da jeotermalimiz var. Bu şehirde jeotermalinden daha fazla yararlanılabilir, ancak İzmir'e doğalgaz götürülüyor. Hatta o kadar abartıyor ki durum Kocaeli'nin köylerine bile doğalgaz götürülmeye çalışılıyor. Avrupa başta olmak üzere bütün dünya biyoyakıtlara yöneliyor. Siz de bunu örnek alıp yapın. Ne yazık ki, siyasi tercihler bu alanda yapılmıyor. Ama başka manipölasyonlarla siyasi tercihler yapılıyor."

EMO'nun 2030 yılına kadar Türkiye'nin enerji potansiyelinin, kendi enerjisini üretmesine yeteceğini öngördüğünü ifade eden Ulusaler, Ar- Ge'ye bütçeden kaynak aktarılması gerektiğini belirtti. Ulusaler, talep tahminlerinde çok büyük sapmalar olduğunu da belirterek, tahminlerin Türkiye'ye özgü bir modelle çözülmesi gerektiğini vurguladı.

“Nükleerden Elektrik İhtiyaç Yok”

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İkinci Başkanı Hüseyin Yeşil ise Türkiye’de nükleer santral kurulmasına tepki göstererek, enerji kaynaklarının doğru kullanılması halinde nükleer enerjiye gerek kalmayacağını vurguladı. Nükleer santrallara karşı Türkiye’de 1970’lerden itibaren mücadele sürdürüldüğünü ve TMMOB tarihinin de bu mücadele tarihine denk düştüğünü anlatırken, AKP Hükümeti’nin yeniden iktidar olmasıyla yeniden sıkıntılı bir döneme girildiğini söyledi. Yeşil, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Siz, ‘istememezük’ diyorsunuz denilir bize. Hayır, biz gerçekçiyiz, biz gerçek değerleri değerlendiriyoruz ve ona göre de bu olaya karşı çıkıyoruz ya da yanında oluyoruz. Dolayısıyla, biz hep bugüne kadar nükleer santral konusunda, ‘Türkiye’de nükleer santraldan elde edilecek elektrik enerjisine ihtiyaç yoktur. Doğal kaynaklarımız vardır, güneş vardır, rüzgar vardır; bunlara Ar-Ge içinde pay ayrılmalıdır’ diyoruz ve demeye devam ediyoruz.”

Yeşil, 1997 yılında Mersin Gazeteciler Cemiyeti’nin düzenlediği bir panelde bugün AKP Mersin Milletvekili olan Zafer Üskül’ün de yer aldığını anımsatarak, “O günlerde hep birlikte canhıraş, nükleer santralin Akkuyu’da kurulmaması için çaba sarf etmiştik. Milletvekili olarak Zafer hocamız bu Yasa’ya karşı çıksın. O gün nasıl karşı çıkıyorsa, bugün de karşı çıksın” diye konuştu. Yeşil, mücadeleyi sürdürme kararlılığını vurgulayarak, konuşmasını tamamladı.

Mersin Üniversitesi Genel Sekreteri Prof. Dr. Sayın Yüksel Özdemir de, enerji gibi önemli bir konunun bilimsel normlar çerçevesinde ele alınmasının büyük önem taşıdığını söyledi. Mersin Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Kemal Sığircıoğlu da, enerjiye olan ihtiyacın her geçen gün arttığını belirterek, enerjiye yeteri kadar kaynak aktırılmamasını üzüntü ile karşıladıklarını ifade etti. ◀

Nükleer santral tercihi, enerji ihtiyacı, çevreye etkisi, askeri bağlantısı ve maliyetleriyle masaya yatırıldı...

DÜNYA ve TÜRKİYE’DE NÜKLEER TARTIŞMALARI

Nükleer Enerji Sempozyumu kapsamında yapılan “Dünya ve Türkiye’de Nükleer Tartışmaları” konulu panelde, nükleer enerjiye karşı olanlar ve savunanlar görüşlerini ifade etti. Prof. Dr. Mehmet Tombakoğlu, savunduğu nükleer santralların hem ekonomik hem de siyasal bir tercih olduğunu söyledi. Nükleer Enerji Mühendisi Gül Göktepe ise, nükleer konusunda insanların ikna edilmesi için davranış psikolojisi üzerine savunmalar yaptı. Prof. Dr. Hayrettin Kılıç, nükleer santralların gelişimindeki askeri amacı gözler önüne sererken, nükleer santralların atık ve maliyetleri açısından ekonomik olmadığını anlattı. Adana Milletvekili Tacidar Seyhan, nükleer santral kurulmasına ilişkin yasaya “nükleer ihale kanunu” olarak nitelendirerek karşı çıktı. Çevre Mühendisleri Odası (ÇMO) Yönetim Kurulu Başkanı Ertuğrul Ünlütürk de yasayı “İhanet Yasası” olarak nitelendirirken, dünyada nükleer santrallara yönelim olduğu iddialarının doğru olmadığını, Türkiye gibi ülkelere nükleer teknolojinin pazarlanmaya çalışıldığını anlattı.

EMO Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Göltaş’ın başkanlık ettiğini panele,

Hacettepe Üniversitesi Nükleer Fizik Anabilim Dalı Mehmet Tombakoğlu, Adana Milletvekili Tacidar Seyhan, Nükleer Enerji Mühendisi Gül Göktepe, Prof. Dr. Hayrettin Kılıç, Çevre Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ertuğrul Ünlütürk konuşmacı olarak katıldı.

Prof. Dr. Mehmet Tombakoğlu, doğalgazın elektrik üretiminde kullanılmaması gerektiği, nükleerden enerji kaynağı olarak hidrojen üretimi yapılabileceğini anlatarak başladığı konuşmasında, hidrolik kaynakların kullanılmasının zorunlu olduğunu da ifade etti. Linyit kaynaklarının çevresel faktörler gözetilerek kullanılması gerektiğini söyleyen Tombakoğlu, enerji verimliliği ve tasarrufu, enerji yoğunluğu konusundaki önerileri görmezden gelerek, “kaçakların zaten kullanılan bir enerji olduğu, radyasyonun görülemeyen ama algılanan bir şey olduğunu” anlatarak nükleer enerjiyi savunmaya çalıştı. Nükleer enerjinin teknik olarak bilindiğini, denetleneceği savunarak da nükleer enerji konusunda güven oluşturmaya çalışan Tombakoğlu, nükleer enerjinin denetiminde gerekli olan teknik yeterliliği dikkate almak-

sızın Çevre Mühendisleri Odası gibi odalara ve sivil toplum örgütlerine de bu denetlemede görev almalarını önerdi. Tombakoğlu, nükleer santrallerin bulunduğu bölgelerde radyasyon etkilenmesi olduğunu da şu sözleriyle kabul etti:

“Bir arkadaşınız, ‘İneklerden ölçüm alınıyor radyasyon kaçacağı olup olmadığını anlamak için’ dedi. Amaç, radyasyon kaçacağı olduğunu anlamak değil; o civarda olan insanların doğal radyasyondan aldığının üzerine ne kadar etki ettiğini belirlemek için. Yani oradaki ineği mağdur duruma sokmuyoruz, o ineğin sütünü siz içtiğiniz için onun radyasyonunu ölçüyoruz ya da ben içtiğim için ölçülüyor. O santrallarda yaşayan insanlar o ineğin sütünü içiyor, etini yiyor. Onun için ölçülüyor.”

Tombakoğlu, 1000 megavatlık 4 ya da 5 santral kurulmasında Türkiye'nin elektrik ihtiyacının kurulu güç olarak yüzde 10'una denk gelse de üretim olarak yüzde 15'ine denk geleceğini ileri sürdü. Bunu da termik santralleri dikkate almaksızın hidrolik ve rüzgar santrallerinin iklim koşullarına bağımlılığıyla açıkladı. Nükleer santrallerin hem ekonomik hem de siyasal bir tercih olduğunu ifade eden Tombakoğlu, “piyasa dengesi” anlayışıyla nükleer santral inşa eden firmaların gelecekte de bu işi yapabilmek için nükleer santral güvenli inşa edeceklerini ileri sürdüğü konuşmasını şöyle sürdürdü:

“3 milyar dolarlık bir yatırım yapıyorsunuz; bu yatırımın güvensiz bir yatırım olmasını ister misiniz? Sonuçta, ben 3 milyar doları yatıracam, özel şirketim, elektrik enerjisi üreteceğim; ama ‘Çatlayabilir de, patlayabilir de’ gibi bir riski alır mıyım özel bir şirket olarak ya da bir devlet ya da bir kurum öyle bir riski alır mı?”

Tombakoğlu, nükleer enerji değil, nükleer teknoloji isteniyorsa ona göre bir devlet politikası oluşturulması gerektiğini belirtirken, “İstiyorsak eğer, ona

göre devlet politikası olması lazım. Bunun kişilerden, hükümetlerden ve birimlerden bağımsız olarak yürütülmesi lazım. Türkiye, bu konuda çok geç kaldı. 1985 yılında hakikaten bu reaktör ihalesi olmuş olsaydı, belki Türkiye'nin şu andaki konumu farklı olacaktı” görüşlerini ifade etti.

Nükleer Davranış Psikolojisi Yaklaşımı

Nükleer Enerji Mühendisi Gül Göktepe ise, EMO'ya yönelik kendi ifadesiyle “aşırı uçta eleştirisini” şöyle aktardı:

“Her sivil toplum kuruluşu karşı olabilir; ama elektrik mühendisliği tahsili yapmış insanların kuruluşu olan Elektrik Mühendisleri Odası'nın, dünyanın en ileri teknolojiyle elektrik üretim yöntemine, ‘Biz nükleere karşıyız’ demelerini kabul etmiyorum.”

Nükleer enerji teknolojisini “muhteşem” olarak nitelendiren Göktepe, teknolojiyi aşırı savunmasının kabul görmesini istedi. Göktepe, halka karşı bir şey yapılamayacağını söylerken, kamuoyu oluşturuşu şirketler tarafından yapılan, bilimsel dünyada “hegemonyanın işleyişi” olarak oldukça eleştirel değerlendirilen yöntemlere yönelik övgüsünü şöyle dile getirdi:

“Daha sonra büyük bütçeler harcanarak, tanıtım, anlatma ve halkın kabulü yönünde çalışmalar başlanmış. Kamuoyu davranışları üzerinde o kadar önemli çalışmalar var ki, davranış bilimcilerinden, psikologlardan, teknokratlardan yöneticilere kadar bunları yapıyorlar.”

Çernobil’le birlikte Türkiye’de korku oluştuktundan söz eden Göktepe, Batı’da da nükleer konusundaki olumsuz etkinin atom bombasıyla çıktığını anlattı. İnsan davranışları üzerine konuşmasını sürdüren Göktepe, “Yöneticilerin panikten korkmaması lazım. Halk korkmasın diye bilgiyi sakladığı anda çok kötüsü oluyor daha sonra” diye konuştu. Nükleer teknolojiye mi, insana mı güvenilmediği konusunda ayrım

yapılmasını isteyen Göktepe, nükleer teknoloji gelirse risk yönetiminde de Türkiye'nin ilerleme kaydedeceğini savunarak, bunu da dev şirketlerin olduğu piyasa yapısı gerekçesiyle açıkladı. “Çernobil gibi patlar. Patlarsa ne olur? Biz becerir miyiz, beceremez miyiz? Artık bunlar bitti” diyen Göktepe, riskin ne olduğundan söz etmeksizin, risksiz sistem olmayacağı gerekçesiyle “riskin değil risk yönetiminin” tartışılmasını istedi.

Nükleer Rönesans kavramı çerçevesinde “sera gazı üretmeden enerji sağlanması, teknolojik gelişim ve maliyetin azaltılması” konularında olumlu vurgularını sürdüren Göktepe, Batı’daki mevcut enerji kaynakları potansiyelinin kullanımı ve enerji sıkıntısını dikkate almaksızın nükleer enerjinin pahalı olmadığını Batı örneğiyle şöyle açıklamaya çalıştı:

“Çok pahalı bir şeye kimse rağbet etmiyor; çünkü ekonomi, enerji, üretim maliyetleri Batı dünyasının anahtar faktörüdür. Çok pahalı olan bir şeye hiç kimse girmez, risk de almaz.”

“Nükleer atıkla insan atığının veya sanayi atığının ne farkı var? Onlar da kanserojen, onlar da canlıları öldürüyor ve hiçbir şekilde kontrolü yok, hiçbir şekilde algılayamıyorsunuz” diyen Gül Göktepe, yenilenebilir enerji kaynakları konusundaki öneriye de, “Alternatif enerji de çok önemli, rüzgar ve güneş elbette kullanılacak belli bir oranda; ama elmayla armudu karıştırmamak lazım” diye yanıt verdi. Göktepe, nükleer enerji ile ilerleme sağlanacağını, çevre güvenliğinin öğrenileceğini, güvenlik kültürünün gelişeceğini, ülkenin güç kazanacağını ileri sürdü.

“Nükleer Teknoloji Değil, İhale Kanunu”

Adana Milletvekili Tacidar Seyhan, nükleer santrallerin en verimli değil verimli olduklarını, ancak baz yükün yalnızca nükleer enerji santrali tercihiyle sağlanmadığını vurguladı.

Hükümetin Türkiye'ye, "Nükleer İhale Kanunu" dayattığını ifade ederek, "Düzenlemeyi bilmiyorsanız, kanunu yapamıyorsanız, bir kanunda üç defa ekleme yapma ihtiyacı duyuyorsanız, demek ki, kurumunuz bile nükleere hazır değil. Böyle Nükleer Santral Kanunu çıkaramazsınız. Önce kurumlarınızı hazırlayın" diye konuştu. Denetleme konusunda da yasanın olmadığını, dünyanın hiçbir yerinde uygulayıcı kurumla, ruhsat veren kurumla denetleyici kurumun aynı olmadığını söyleyen Seyhan, nükleer enerjinin ayrıca tartışılması gerektiğini, ancak gündemdeki yasanın nükleer enerji yasası bile değil, nükleer ihale yasası olduğunu ifade etti.

Seyhan, şöyle konuştu:

"Türkiye'deki bütün uranyum miktarı bir tek nükleer santralin ömrü kadardır, bir santralin. Bitti. Bin megavatlık bir santrali ancak idare eder. Peki, Sayın Bakan, bu uranyumu yakıtı çevirebiliyor musunuz; yok. O zaman nasıl yerli olacak? Bunu söyleyin ki, ben nükleer enerjiyi yerli enerji sınıfına mı koyacağım, ithal enerji sınıfına mı koyacağım, bunu bileyim. Bu Yasa'yla, bu siyasi angajmanla nükleer santrale bir tek çivi çakılmayacağını onlar benden iyi biliyorlar. Bu iş olmaz. Nükleer teknolojiye ihtiyacımız var. Bir kez daha yinelıyorum; ama bunu elektrik alanıyla sınırlandırmak, vaktinden önce bir firmayı tarif eden bir ihale kanunuyla gerçekleştirmek, bir ülkenin ekonomik açıdan, siyasal açıdan ve insani açıdan katli anlamına gelir. Bugün ben, bu kanuna bundan karşıyım. Ciddiyetten uzaktır, siyasi etikten, uzaktır. Bu Kanun'da nükleer teknolojinin tipi, hatta ülkesi tarif ediliyor. Bu da ayıp bir şey."

Tacidar Seyhan, AKP Hükümeti döneminde enerji alanında gözaltı içeren operasyonlarla ilgili şu değerlendirmeyi yaptı:

"Bir iktidar döneminde üç tane operasyon oldu. Bu operasyonda ilk

içeri aldıkları, Cumhurbaşkanı'nın veto ettiği adam. Cumhurbaşkanı veto etmesine rağmen getirdi, işin başına koydu. Sonra o insanın, yolsuzluk var diye üzerine gittiler. Beyaz Enerji Operasyonuymuş... Ben bakan olsam, 5 yıl içerisinde 30-40 kişiyi göz altına alacak üç tane operasyon geliştirebiliyorsam farklı kurumlarda, ben görevimi yapmıyorum demektir."

Türkiye'de artık ruhsatların alınır satılır hale geldiğini, ancak hidrolik kaynakların denetlenmesi konusunda da bir kurum kalmadığını söyleyen Seyhan, "Hidroliğin önünü açtılar, ruhsatları verdiler, inşaatlar yapılmaya çalışılıyor, denetleme kurumu yok. Sayın Bakan bir yönetmelik hazırlıyormuş, yabancı şirketlere bunun denetlemesi verilecekmiş. Ben bu filmi karayolunda görmüştüm. Karayolunu yapan firma da aynı, denetleyen firma da onun yan kuruluşu. Aynısı hidrolikte başımıza gelirse, Türkiye bir hidrolik gecekondular barajları ülkesi haline alır" diye konuştu.

Seyhan, 4. kuşak nükleer reaktörler geliştirmekte olduğunu anlatırken de şunları söyledi:

"O zaman, üçüncü kuşak belli bir teknolojiye 10 yıl sonra kavuşmanın ya da 15 yıl sonra kavuşmanın

mücadelesini denetimsiz bir organ eliyle niye yürütelim? Önce Türkiye'nin mevcut enerji kaynaklarını harekete geçirelim, bunu yaparken nükleer enerjinin geliştirilmesi için destek verelim. Sivil toplum örgütlerimizi ve üniversiteleri bunun içerisinde katalım; eğer yapabiliyorsanız, bunu öcü olmaktan çıkaralım, teknolojinin güvenli olduğuna Türk halkını ikna edin."

Nükleerde Enerji-Silah Bağlantısı

Prof. Dr. Hayrettin Kılıç ise, nükleer reaktörlerin hiçbir zaman sivil amaçla, elektrik üretmek için kurulmadığını, askeri amaçlarla kullanıldığını, ancak soğuk savaş sonunda nükleer endüstrinin yüzde 50-60'ın üzerinde elektrik ürettiğini kaydetti. Kılıç, nükleer sanayinin beşiği olarak nitelendirdiği ABD'de 1957'de 2 tane reaktör varken, 1973'e kadar reaktör sayısının 55'e çıktığını, ancak 1973'e kadar bu santrallerin kapasitesine hükümet raporlarında yer verilmediğine dikkat çekerek, nükleer santraller ile nükleer silah arasındaki bağlantıyı şöyle anlattı:

"Çünkü gizli, bunlar sadece askeri amaçlı. 1980 yıllarında başlamışlar rapor etmeye. Kapasitesi yüzde 55'le çalışıyor. Çünkü yakıt çubuk-

larında plütonyum 239 maksimuma geldiği zaman reaktörü durduruyorlar, yeniden işleme tesislerine gidecek içerisinden plütonyum çekiliyor 1980'lerde yine hala yüzde 50-55 arasında çalıştırılıyor. 1985 yılında nükleer reaktör sayısı Amerika'da maksimuma ulaşıyor. Aynı yıl Amerika'daki nükleer başlıklı silahların sayısı da 32 bin tane. Aynı paralellelikle Rusya'ya izliyorsunuz; Rusya'daki nükleer reaktör sayısı ile nükleer silah başlık sayısı paralel olarak artıyor. Soğuk Savaş bitiyor, aynı teknolojiyle yapılmış aynı reaktörler birdenbire elektrik üretmeye başlıyorlar. Aynı reaktörlerin 2000 yıllarındaki kapasitesi yüzde 88'e çıkmış, çünkü artık plütonyuma ihtiyaç yok. Şu anda dünyada yaklaşık 50 bin tane nükleer silah var."

Nükleer teknolojinin ekonomik olduğu, maliyetler ve atıklar konusunda ilerleme sağlandığı iddialarına da yanıt veren Prof. Kılıç, İngiltere'deki nükleer santral özelleştirme girişiminde yaşanan 2006 yılı itibarıyla 160 milyar dolarlık finansman ihtiyacı öngörülen atık sorunlarına dikkat çekti. 3. nesil teknoloji için işletme ömrü içerisinde yatırım finansmanın geri alınamayacağını anlatan ABD Hükümeti'nin 10 yıllık bütçe programından alıntı yapan Kılıç, şöyle konuştu:

"Atıklara çözüm yok, hayır. Amerika'da Yuka Dağı'nda 8 milyar harcandı; ama hala lisans alamadı, teknolojik lisans alamadı, bırakın politik problemleri. Politik problemler zaten mahkemede. Bilim insanları veya politikacılar nasıl kalkıp da, 'Nükleer atık sorunları bitmiştir, merak edilecek bir şey yoktur. Nükleer rönesansa devam' diyebiliyorlar? Bir de anlaşılmadığımız başka bir konu var; 'Dünyada nükleer enerji kullanımı artıyor.' Bunda da yine bir aksilik var. Çünkü 2007 raporlarına göre, Nuclear Energy Information da tersini söylüyor. Ya bu insanlar bazı arkadaşlarımızdan bilgi alamıyorlar veya bazı arkadaşlarımız hala dünyada ne olup bittiğini bilmiyor.

Ayrıca, Japonya'dan kimse bahsetmiyor. Japonya'da irili ufaklı kazalar oluyor her gün."

Prof. Kılıç, Fransa'nın da nükleer enerjiden para kazanan ülke olarak gösterilmesini eleştirirken, bu ülkenin bilgilerini açmadığını, ayrıca Japonya'ya da plütonyum 239 satışı yaptığını ileri sürerek, "Fransa, nükleer silah sanayiinin lideri şu anda" dedi.

Nükleer enerji konusundaki dışa bağımlılığı ise Prof. Kılıç şöyle ortaya koydu:

"Bir de teknoloji transferi var. Transfer değil bu, satın alma. Dünyada nükleer reaktörlerin ana kazanını yapan bir tek ülke var, biliyor musunuz; Japonya. Bekleme süresi ne kadar, biliyor musunuz? Bugün ısmarlayın, 'Akkuyu'ya reaktör yapacağım, bana bir kazan lazım' deyin, 6 yıl bekliyorsunuz. Nükleer reaktörü aldık, Sinop'ta veya Akkuyu'da kurduk, talebelerimiz de iş buldu, sonra bir pompa bozuldu diyelim; o pompayı yapacak teknolojimiz var mı? Yine dışarıdan alacağız. Yakıt olayında dışa bağımlılığımızı çeşitlendiriyoruz; yani bütün kaynaklarda bağımlıyız, ona bir tane daha ekleyeceğiz."

"İhanet Yasası"

ÇMO Yönetim Kurulu Başkanı Ertuğrul Ünlütürk de, TAEK'in sayfasından aldığı verilerle, dünyada şu anda işletmede olan 435 tane, yatırımı süren 30 tane, kapatılmış olan 125 tane santral olduğunu kaydeden Ünlütürk, nükleer santral teknolojilerinden vazgeçen ülkelerin teknolojilerini Türkiye'ye aktarmak istediklerini söyledi. Ünlütürk, şu bilgileri verdi:

"Nükleer teknolojisi olan ülkelerde, G8 ülkelerinde, 5 tane emperyalist ülkenin ellerindeki nükleer santral rakamlarına bakalım. ABD'de 103 tane çalışan santral var, 29 tane kapalı var, inşa halinde olan sıfır. Almanya'da 17 tane çalışan santral var, 19 tanesini kapatmışlar,

inşa halinde olan sıfır. Fransa'da 59 tane çalışan santral var, 11 tanesini kapatmışlar, inşa halinde olan sıfır. İngiltere'de 19 tane çalışan santral var, 26 tane kapalı var, inşa halinde olan sıfır. Kanada'da 18 tane çalışan santral var, 3 tane kapalı var, inşa halinde olan sıfır. Toplama bakıyoruz, bu 5 tane G8 ülkesinde 216 tane çalışan santral var, 88 tane kapalı santral var, inşa halinde olan santral yok."

Türkiye'nin mevcut potansiyelini değerlendirmediklerini rakamlarla ortaya koyan Ünlütürk, nükleer santraller konusunda oluşacak dışa bağımlılığa vurgu yaptı. Ünlütürk,

"Üstelik nükleer teknoloji yatırımı ve işletmesi, sökümü de ucuzda değildir. Biz nükleer teknoloji sahibi olamayacağız, bizi nükleer teknoloji sahibi yapmayacaklar" dedi. Yasal düzenlemedeki alım garantisi ve atıklar, işletmeden çıkarma için kurulacak fon hesaplarıyla kamunun üstlenmek zorunda bırakılacağı maliyetlere de dikkat çeken Ünlütürk, AKP Hükümeti tarafından çıkartılan yasayı "ihanet yasası" olarak nitelendirdi.

Ünlütürk, yalnızca nükleer santrale değil, çevreye zararlı uygulamaları Afşin-Elbistan, Yatağan gibi örneklerle karşı da mücadele yürüttüklerini anlatırken, konuşmasını şöyle tamamladı:

"Nükleer lobi güçlüdür, dünyanın dört bir tarafına sızmıştır, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere sızmıştır. Nükleer lobi hafife alınmamalıdır. Onların bilim çevreleri vardır, NGO'lar (devlet dışı kurumlar/sivil toplum örgütleri) kurarlar, halka sızmaya çalışırlar; aynı altın madencileri gibi. Onların nükleer santrallerden nasiplenmeyi bekleyen değişik iş çevreleri var, yerel işbirlikçileri var, onların yazarları çizerleri var, onların yorumcuları var, onların Ali Kemal'leri de var. Bu, bizim bir gerçeğimiz. Bizim ülkemiz Ali Kemal de yetiştirmiştir, Mustafa Kemal de yetiştirmiştir." ◀

NÜKLEERE NOTER ONAYI

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), randevu talebine yanıt veremeyerek nükleer enerji yasasını Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün onaylamasına 21 Kasım 2007 tarihinde yaptığı basın açıklamasıyla tepki gösterdi.

Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun'un TBMM'de yeniden görüşülerek kabul edildiği gün Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'den Oda görüşlerini iletmek üzere randevu talep edildiği kaydedilen açıklamada, şöyle denildi:

"Ne yazık ki AKP'nin genel seçim, Anayasa değişikliği, muhtıra, referandum gibi tüm süreçleri göz önüne alarak ısrarla Çankaya Köşkü'ne taşıdığı Sayın Abdullah Gül, Anayasal temele sahip kamu tüzel kişiliğine haiz bir meslek örgütü olan Elektrik Mühendisleri Odası'nın görüşlerini dinlemeyi dahi istememiştir. Cumhurbaşkanı olarak Çankaya'ya çıktığı ilk dönemde Köşkü'nün kapılarını 'halka açtığı' için övgüler gören Sayın Cumhurbaşkanı'nın 'halkı yalnızca ziyaretçi/seyirci olarak istediği, halkın yönetime katılma talepleri bir tarafa görüşlerini dahi kayda değer bulmadığı' bugün ortaya çıkmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın günlük programlarına bakıldığında da "tercihi" açıkça görülmektedir. Cumhurbaşkanı, TUSİAD'dan sanayi ve ticaret odalarına, hatta yabancı ülkelerin işveren konfederasyonlarına varıncaya kadar görüşme taleplerini kabul etmekte, ancak kendi ülkesinin elektrik mühendislerinin üye olduğu meslek örgütünün randevu talebine yanıt dahi vermemektedir."

Açıklamada, 10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in Anayasa'ya ve kamu yararına aykırılıklar olduğu için kısmen veto ettiği yasanın, hükümet tarafından TBMM'de veto edilmeyen maddeler de dahil olmak üzere neredeyse yeni baştan yapıldığına dikkat çekilerek, "Bu durum söz konusu yasanın daha önceki halinin yetersizliğinin kabulü anlamına geldiği gibi aynı zamanda yeni yasanın da en baştan değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır" denildi. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün "yasayı incelemek için gerekli olan süresini bile kullanmadan bir haftalık sürede noter hızıyla onay verdiği" belirtilen açıklamada, yasada 10. Cumhurbaşkanı tarafından işaret edilen Anayasa'ya aykırılıkların dahi düzeltilmediğine dikkat çekildi.

Yeni yasa yapılırken AKP Hükümeti'nin, meslek odaları, demokratik kitle örgütleri, akademisyenlerin görüşlerini almadığı, bu tutumun Cumhurbaşkanı tarafından da sürdürüldüğü kaydedilen açıklamada, "Demokratik yönetim anlayışı açısından, icra kurumları arasındaki uyumsuzluk kadar alınan kararları sorgulama yeteneğini yitiren bağımlılık anlamına gelebilecek uyum da ciddi tehdit oluşturmaktadır" uyarısı yapıldı. Yasaya ilişkin noter hızıyla işlemler yapılmasının "nükleer enerji gerekliliğini tartışmak bir yana büyük boşluklar, kamu yararına ve Anayasa'ya aykırı düzenlemelere" neden olduğu ifade edilen açıklamada, şöyle denildi:

"Kaldı ki, nükleer enerji gibi ülke geleceğini ve bireylerin yaşamlarını doğrudan ilgilendiren, teknik ve ekonomik gerekçelerle açıklanamayacak böylesi siyasal bir tercihin, dünya örneklerinde olduğu gibi referanduma kadar uzanan bir süreç gerektirdiği açıktır. Söz konusu yasa ise TBMM'de oy kullanan 235 milletvekilinden 219'unun evet oyuyla kabul edilmiş, yani milletvekillerinin yarısı bile onay vermemiştir."

EMO'nun Yasa'ya İlişkin İtirazları

Basın açıklamasında, Oda'nın nükleer yasaya ilişkin temel itirazları şöyle sıralandı:

"1- 10. Cumhurbaşkanı'nın kısmen veto ettiği yasa komisyonunda verilen önergelerle yeni baştan yapılmıştır. Ancak hükümet yasayı yeni tasarı olarak TBMM'ye sevk etmeyerek, söz konusu yasa üzerinde demokratik tartışma ortamı sağlanmasını engellemiştir.

2- Yasanın kabulü açısından da usule ilişkin önemli itirazlar bulunmaktadır. 10. Cumhurbaşkanı'nın veto ettiği maddeler dışında TBMM'de değişiklik yapılmasının Anayasa'ya aykırı olmasından, yapılan oylamada hile yapıldığına varıncaya kadar çeşitli iddialar söz konusudur.

3- Bu yıl ve gelecek yıllara ilişkin ciddi bir elektrik açığı tehlikesine karşı önlem almayan hükümet, 10-15 yıl sonra devreye girebilecek nükleer santral kurulumu konusunda her türlü keyfiliğe açık, her isteyene istediğini verme anlayışı güden 3'lü bir hukuk yapısı getirmektedir. Bu durum da kişiye özel düzenlemeler ve eşitsizlik yaratıcı unsurlar içermesi nedeniyle hukukun temel ilkelerine aykırılık oluşturmaktadır.

4- Nükleer santral kuracakların uyması gereken ölçütler kamuoyundan sır gibi saklanmaktadır. Yasada, bu ölçütler belirtilmediği gibi bu konulara ilişkin ikincil mevzuatın Resmi Gazete'de yayımlanmasına dair bir düzenleme dahi yapılmamıştır. Teknoloji seçimi, yakıt temini, güvenlik önlemleri gibi konularda yapılacak düzenlemeler hem yasama denetiminden hem de kamuoyundan gizlenmektedir.

5- Ülkemizde kurulacak nükleer santrallardan üretilen elektrik yurt dışına satışını yasaklamaya yönelik hiçbir düzenleme yapılmamıştır. Ülkemizde nükleer santral kurulması yoluyla AB ve Ortadoğu'nun enerji ihtiyacının karşılanmak istendiğine ilişkin ciddi bir endişe doğmuştur.

6- Kurulacak nükleer santrallara ilişkin ne kapasite, ne de elektrik fiyatına yönelik bir belirleme yer almaması, kamunun alım garantisini yoluyla ciddi zarara uğratılmasının önünü açmaktadır. Hükümet nükleer santral özel sektör mü, kamu mu yapacak ona bile karar verememiş, çorba bir yasa hazırlamıştır.

7- Kamuoyuna yansıtılan ifadesiyle kamu-özel ortaklığı olarak nükleer santral kurulumuna ilişkin bir düzenlemeye de yer verilmiştir. Ancak bu düzenleme özünde özelleştirme işlemine de açık olmasına karşın, bu konuda 10. Cumhurbaşkanı'nın Anayasa'ya aykırılık gerekçesi yok sayılarak gerekli düzenleme yapılmamıştır.

8- Kurulumu kadar pahalı olan atık ve söküm maliyetlerinin kamuya yıkılmasına yönelik 10. Cumhurbaşkanı'nın itirazı yine dikkate alınmamış, atık ve sökümüne ilişkin kurulacak fonun kaynaklarının yüzde 25'ine kadar varan bir düzeyde Hazine tarafından maliyetin karşılanması öngörülmüştür. Bu durum da ülkede nükleer santral kurup, ürettiği elektriği satarak kar edenler yerine halka faturanın kesilmesi nedeniyle kamu yararına aykırılık oluşturmaktadır."

TAEK Toplantısına EMO Katılmadı

Yasanın yürürlüğe girmesinin ardından Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) nükleer santrallara ilişkin ölçütler konusunda 28 Kasım 2007 tarihinde yaptığı toplantıya EMO'yu davet etti. EMO, Türkiye'nin enerji ihtiyacının karşılanmasında pahalı, tehlikeli ve dışa bağımlı nükleer santral kurulumunun, mevcut potansiyel değerlendirilmemişken yanlış bir siyasi tercih olduğunu kamuoyuna açıkladığını anımsatarak, teknik ölçütlerden önce yasanın kendisinin, oldukça tartışmalı ve kamu yararına aykırılıklar taşıdığına dikkat çekerek toplantıya katılmadı.